

Koper & Kram!

*Tim De Winter,
vrijwilliger Vogelwerkgroep Gent+*

Het is je wellicht al opgevallen: het is weer winter. Met donkere dagen, frisse nachten en af en toe een dolk van ijs en vriestemperaturen die je tanden doen klapperen gelijk castagnetten. Maar het is niet al kommer en kwel. Er zijn feestdagen! Kadootjes! Champagne! En ah - er zijn nog vogels ook. Oké, ze zingen minder dan in de lente en ze zijn misschien wat meer verstopt, ondergedoken tegen vorst en kilte. Maar toch: we hebben weer wintergasten in de tuin. Vogels die van Scandinavië en het oosten komen omdat het hier gelijk toch aangener is. Zoals twee illustere lijstersoorten die vanuit Noord- of Oost-Europa hier neerstrijken en onze velden omploegen op zoek naar verborgen insecten. Of die de bessenstruiken plunderen en je tuin komen inspecteren, op zoek naar lekkers: de koperwiek en de kramsvogel.

Het zijn allebei neefjes van onze grote lijster en zanglijster. Ze vliegen ook zo in een golvende vlucht, en tijdens de trek zoeken ze liever elkaars gezelschap op. Het zijn over het algemeen kuddebeesten maar als het op eten aankomt, zijn ze als even erg als pubers die een nieuwe Pokémon willen vangen. Het kan er soms heftig aan toegaan, zowel in het veld als aan de voederplaats in je tuin.

Recepties

De koperwiek is het kleinere bedeesde neefje van onze zanglijster. De naam komt van de rood-koperkleurige oksel die je in de vlucht goed kunt zien. Koperwieken broeden in de bossen van Scandinavië en bij ons vinden ze 's winters net iets meer eten dan daar in het noorden. Koperwieken (en kramsvogels ook trouwens) zijn nachtvliegers: ze trekken 's nachts in groepjes naar hun overwinteringsplaatsen. Om elkaar niet uit het oog te verliezen in het donker, geven ze daarbij met korte roepjes aan waar ze vliegen. Vooral het hoge, metalige 'dzzzzt' valt dan op. Het heeft soms een heel speciaal effect, dat onzichtbare ijle geluid in het donker...

Over lijsters, winter, rotte appels en het nut van nieuwjaarsrecepties

Als je dus 's nachts na een nieuwjaarsreceptie of 's morgens vroeg op weg naar de te laat komende trein een vreemdsoortig geluid hoort in de lucht, ligt het misschien niet (of niet enkel) aan het alcoholpercentage in je bloed en rare visioenen van buitenaardse wezens. Het kan goed zijn dat er enkele tientallen meters boven je frisse hoofd een groepje koperwieken overvliegt en dat ze met hun 'dzzzzt'-geluidjes elkaar roepen om te checken of de groep nog compleet is. Zo zie je maar. De combinatie van late nieuwjaarsrecepties en drank kan nog best interessant zijn.

Tjak-tjak

De kramsvogel is een grote, kloeke lijsterachtige. Die ziet er van dichtbij nogal stoer en bandietachtig uit, met zijn grijze kop en die zwarte halsketting. Aan de vlekjes op de borst kun je ook zien dat het een echte lijsterachtige is. De naam 'tjaklijster' zegt je misschien

wel iets, die naam komt van de heftige 'tjak-tjak'-roep van die kramsvogels. Zo kun je ze in hoge kale berken en populieren horen ruzie maken. De bijnaam 'veldlijster' spreekt ook voor zich; op barre wintervelden kun je soms zo'n kudde kramsvogels zien schuifelen en eten zoeken tussen de maïsstoppels of de achtergebleven aardappelknollen. In ons land broeden kramsvogels nog in de Ardennen en de Hoge Venen; verder moet je al meer noordelijk en oostelijk gaan om ze in de zomer tegen te komen. Let trouwens maar op als je in de buurt van broedende kramsvogels komt: die rakkers hebben de gewoonte om duikvluchten uit te voeren naar indringers en die dan letterlijk op hun kop te schijten. Die vliegende bommetjes jagen op deze manier eksters, kraaien en zelfs buizerds (en ook mensen) uit hun territorium. Echte schijtlijsters dus.

Uw rotte appels zijn goud waard

Akkoord, ze eten eigenlijk vooral insecten en bodembeestjes, die lijsterbeesten. Maar insecten zijn er weinig in de winterperiode, dus zoeken ze andere lekkere dingen. Ze zijn dol op alles wat fruitig is en ze houden zich niet in om met een hele bende een complete meidoornstruik of lijsterbes te plunderen. Dat kan indrukwekkende tafereelen opleveren. Aan de andere kant is het ook een leuk zicht als er een eenzame koperwiek stilletjes in de hulst achteraan je tuin voorzichtig de bessen tussen die groene doornige bladeren uit komt peuteren. Al die bessenstruiken hebben die vogels nodig om hun bessen te verspreiden, dus laat die gasten maar doen. Trouwens, vogels zien UV-licht en rijpe bessen geven een stof af die UV-licht weerkaatst. Onrijpe bessen hebben die stof niet, dus de vogels zijn slim genoeg om enkel de rijpe bessen van je meidoorn of sleedoorn te komen plukken.

Bij gebrek aan bessenstruiken in je tuin kun je ook appels of peren serveren. Een appel die een deuk heeft of die half rot is, is goud waard voor die beesten. Beter dus in je tuin achterlaten dan weggooien. Wat halve of hele appels in je gazon trekt gegarandeerd merels, lijsters en kopers of krammetjes aan. Of je spietst een appel op een nagel aan je voederplank, zodat ze er wel ter plaatse van kunnen knabbelen, maar er niet mee kunnen weglopen. En dan de verrekijker nemen en genieten van het schouwspel.

Het is weer nieuwjaar, dus tijd om bezen uit te delen! Geef ze dus ook een bezeke, die vogels. Een vergeten portie veenbesjes van bij het kerstmenu. Of een paar bosbessen die er al wat mottig uitzien. Of een stuk appel met een verdachte bruine plek. De composthoop eet dat graag, maar die vogels eten dat nog veel liever. De kopertjes en krammetjes zullen je dankbaar zijn.

